

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyuşmazlıkların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/275)

T. C.

Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71/454/6768

25 . 11 . 1966

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 11 . 1966 tarihinde kararlaştırılan «Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyuşmazlıkların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

26 Haziran 1945 tarihinde San Francisco'da akdedilip Hükümetimiz tarafından da imza edilmiş olan Birleşmiş Milletler Yasası ile Milletlerarası Adalet Divanı Statüsü tarafımızdan 15 Ağustos 1945 tarihli ve 4801 sayılı Kanunla onaylanmıştır.

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, «İşbu statüye taraf olan devletler, her hangi bir zaman, aynı vecibeyi kabul eden her hangi bir başka devlete karşı, mevzuu aşağıda gösterilmiş olan hukukî mahiyette uyuşmazlıkların hepsi hususunda Divanın kaza hakkını bihakkin ve özel anlaşma olmaksızın, mecburi olarak tanıdıklarını beyan edebilirler.» denilmektedir. Söz konusu fıkrada yer alan hukukî mahiyetteki uyuşmazlıklar şunlardır :

- a) Bir anlaşmanın yorumlanması;
- b) Devletlerarası Hukuka ait her husus;
- c) Sabit olduğu takdirde, milletlerarası bir taahhüdün ihlâlini teşkil edebilecek olan her olayın gerçekliği;

d) Milletlerarası bir taahhüdün ihlâlinin icabettirdiği tazminatın mahiyet veya vüs'ati.

Milletlerarası Adalet Divanının mecburi yargı yetkisini tanımak hususunda yapılacak beyanlar, yukarıda mâruz uyuşmazlıklarda, Statüye taraf olan devletler için tamamen ihtiyari bir niteliktedir.

Aynı maddenin 3 ncü fıkrasında, bu beyanların kayıtsız olarak yahut müteakabiliyet şartıyla bir kaç veya bâzı Devletlerce veya muayyen bir müd let için yapılabileceği belirtilmiştir.

Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine samimî surette bağlı bulunan Hükümetimizin milletlerarası uyuşmazlıkların barışçı yollardan çözümlenmesi hususunda öteden beri sarf ettiği çabaların tabii bir sonucu ve Statünün kabul ettiği umdelerin tarafımızdan benimsenmesinin bir ifadesi olmak

üzere, Statünün 36 nci maddesinin 2 nci fıkrasıyla öngörülen hallerde Divanın mecburi yargı yetkisinin beş yıl süre ile tarafımızdan tanınması, 12 Mayıs 1947 tarihinde kabul olunan 5047 sayılı Kanunla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştı.

Yürürlük süresi 22 Mayıs 1952 tarihinde sona eren bu kanun, ilk önce 10 Mart 1954 tarihli, 6357 sayılı Kanunla, daha sonra da 25 Haziran 1958 tarihli, 7153 sayılı ve 25 Şubat 1964 tarihli, 423 sayılı kanunlarla beşer yıl süre ile uzatılmak suretiyle, Divanın mecburi yargı yetkisi 22 Mayıs 1967 tarihine kadar kabul olunmuş bulunmaktadır.

Milletlerarası uyumsuzlukların barışçı yollardan çözümlenmesini hedef güden ilkelere bağlılığımızı teyid etmek amacıyla, söz konusu ihtiyari kayda katılmamızın 23 Mayıs 1967 tarihinden itibaren beş yıl daha uzatılmasının lüzumlu olacağı mütalâası ile ilişik kanun tasarısı sunulmuştur.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/275
Karar No. : 30

1 . 3 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 11 . 1966 tarihinde kararlaştırılan «Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 nci maddesinin ikinci fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyumsuzlukların çözümlenmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı» Başkanlığımızca komisyonumuza tevdi edilmiş olup, Dışişleri ve Adalet bakanlıkları temsilcilerinin de iştirakiyle komisyonumuzca tetkik ve müzakere olundu.

Kanun tasarısı ve gerekçesi komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş ve Hükümet temsilcileri tasarının aynen kabulünü teyid etmişlerdir. Komisyonumuzca yapılan müzakere sonunda kanun tasarısının aynen kabul edilmesi ittifakla kararlaştırılmıştır.

Havalesi gereğince Dışişleri Komisyonuna tevdi edilmek üzere işbu rapor saygı ile sunulur. Adalet Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtip	
İstanbul	Kastamonu	Niğde	Aydın
<i>İ. H. Tekinel</i>	<i>S. Keskin</i>	<i>Y. Arıbaş</i>	<i>R. Özarda</i>
Burdur	Elâzığ	Giresun	Hakkâri
<i>İ. H. Boyacıoğlu</i>	<i>K. Nedimoğlu</i>	<i>A. Cüceoğlu</i>	<i>A. Karahan</i>
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı	
İzmir	Kayseri	Kırklareli	Tokat
<i>M. Uyar</i>	<i>C. Nayman</i>	<i>M. Atagün</i>	<i>F. Alacalı</i>
	İmzada bulunamadı		

Van
M. S. Yıldız

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/275
Karar No. : 19

1 . 6 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası Adalet Divanı statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nei fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyumsuzlıkların gözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, gerekçede sarahaten bildirildiği veçhile, 1945 yılında aktedilip Hükümetimiz tarafından da imza edilmiş olan Birleşmiş Milletler Yasası ile Milletlerarası Adalet Divanı Statüsü, 15 . 8 . 1945 tarihinde 4801 sayılı Kanunla tarafımızdan onaylanmıştır.

Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nei fıkrasında öngörülen hallerde, Divanın mecburi yargı yetkisinin beş yıl süre ile tarafımızdan tanınması da 5047 sayılı Kanunla onaylanmış ve bu yürürlük süresi 6357, 7153 ve 25 Şubat 1954 tarihli 423 sayılı kanunlarla beşer yıl uzatılmak suretiyle, Divanın mecburi yargı yetkisi 22 Mayıs 1967 tarihine kadar kabul olunmuş bulunmaktadır.

Milletlerarası ihtilâfların barışçı yollardan halledilmesini hedef güden ilkelere bağlılığımızı teyit maksadına mâtûf olarak hazırlanmış bulunan tasarı, prensip itibariyle komisyonumuzca da uygun mütalâa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Zamanın darlığı, mevzuun lüzum ve ehemmiyeti nazarı itibara alınarak tasarının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temenniye sayan görülmüştür.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip	
Sivas	Çanakkale	Eskişehir	Ankara
C. Odyakmaz	M. Baykan	E. G. Sakarya	R. Ergüder
İzmir	Kocaeli	İstanbul	Konya
S. İksel	N. Erim	M. Yardımcı	L. Akdoğan

Sivas
S. Kurtbek

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nei fıkrasında derpiş olunan ve hukuki uyumsuzlukların çözümleri hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren İhtiyari Kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nei fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyumsuzlukların çözümleri hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren İhtiyari Kayda katılmamız hakkında olup, 6357, 7153 ve 423 sayılı kanunlarla beşer yıl uzatılmış bulunan 12 Mayıs 1947 tarihli ve 5047 sayılı Kanun, yeniden beş yıl süre ile uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun 23 Mayıs 1967 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18 . 11 . 1966

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı V. <i>C. Bilgehan</i>	Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>K. Ocak</i>
Devlet Bakanı <i>A. F. Alişan</i>	Adalet Bakanı <i>H. Dinçer</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>
Dışişleri Bakanı <i>İ. S. Çağlayangil</i>	Maliye Bakanı <i>C. Bilgehan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>O. Dengiz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>E. Erdinç</i>
Ticaret Bakanı <i>S. T. Müftüoğlu</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>E. Somunoğlu</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>İ. Tekin</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Çalışma Bakanı <i>A. N. Erdem</i>	Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>İ. Deriner</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>S. O. Avcı</i>	